Št. 236 — V Trstu, v sredo 7. oktobra 1925. — Posamezna številka 20 cent. — Letnik L.

Licejska knjižnica
LJUBLJANA, Jugoslavija

EDINOST

Izhaja, izv... Asiškega ... pisma ... — Odgovorni urednik Prof. F. ... Tisk tiskarne Edinost. Naročnina znaša za mesec L 7.—, 3 mesece L 19.50, pol leta L 32.— in celo leto L 60.—. Za inozemstvo mesečno 5 lir več. — Telefon uredništva in uprave št. 11-57.

Posamezne številke v Trstu in okolici po 20 cent. — Oglasi se računajo v širokosti ene kolone (72 mm.) — Oglasi trgovcev in obrtnikov mm po 50 cent. osmrtnice, zahvale, poslanice in vabila po L 1.20, oglasi denarnih zavodov mm po L 2.—. Mali oglasi po 30 cent. beseda, najmanj pa L 3.—. Oglasi naročnina in reklamacije se pošiljajo izključno upravi Edinosti, v Trstu, ulica sv. Frančiška Asiškega štev. 20. I. nad. — Telefon uredništva in uprave 11-57.

Dragocena priznanja

Tedensko glasilo fašistovskega sindakata sodnih kancelistov in tajnikov «Il Cancelliere d'Italia» je priobčilo v svojem izdanju od 16. septembra 1925 nastopni sestavek:

«Obveščeni smo, da je Njegova ekscelenca minister izdal naredbo, naj se iz sodnih uradov v novih pokrajinah odstranijo vsi tisti funkcijonarji prejšnjega režima, ki ne nudijo popolne gotovosti glede svojega italijanskega čustvovanja. V ta namen je bila v zadnji številki «bollettina» objavljena opozoritev s pozivom, naj funkcijonarji, ki želijo sodelovati za **poitalijančevanje novih ozemelj**, predložijo direktno ministrstvu svoje prošnje z navedbo, v katerih krajih in katerih uradih bi hoteli služiti. Zagotavlja se jim odškodnina za troške premeščenja. Hvaleč to odredbo Njeg. ekscelence Rocco, ki potrja vnovič čustva najvišjega patrijotizma, s katerim je prežeto vse uradno delovanje tega ministra narodne vlade, pozivljemo kolege, ki jim njihove družinske razmere dovoljujejo to, da se odzovejo temu pozivu našega priljubljenega ministra.»

Na ta poziv pa je prišel v tržaškem tedniku «Marameo» odziv, ki ga izdajatelj uvodoma omenjenega glasila gotovo ne bi bil pričakoval. «Marameo» je sicer le «humorističen» in «satiričen» list, ki mu zdrava satira in humor nista ravno najmočnejša stran in ki priča, da so tisti, ki jim služi v duševno hrano, precej zaostali na poti do politične in socijalne zrelosti in dobrega okusa. Zato se mi v resnici ne spominjamo prilike, ko bi bili temu listu posvetili svojo pažnjo. Danes pa jo posvečamo, ker to pot ni le resen, marveč tudi ozlovoljen in zelo hud.

Očita piscu onega sestavka v glasilu fašistovskega sindikata sodnih kancelistov in tajnikov, da nič ne razume pravega pomena besede «poitalijančevanje». Kajti — tako pravi — poitalijančevanje odrešenih dežel bi bila nerazumljiva naloga za skromnega državnega funkcijonarja iz starih pokrajin. «Marameo» nadaljuje, da bi moral izdajatelju glasila rečenega fašistovskega sindakata očitati nevednost, če misli, da bodo še-le on in njegovi tovariši mogli poitalijančiti Trst, Gorico, Trentin itd. Zato izreka tržaški list domnevo, da je imelo rimsko glasilo v mislih tisti del novih pokrajin, **kjer živijo v pretežnem številu Nemci in Slovani.**

Na to navaja «Marameo» — v pouk, kakor pravi, vsem tistim, ki si domišljajo, da morejo še le oni poitalijančiti te kraje — kako so se tukajšnji Italijani že v prejšnjih časih borili za italijanstvo teh dežel: s svojim tiskom, svojimi organizacijami, na volitvah itd. **Celo tudi funkcijonarji prejšnje c. kr. vlade, da so glasovali za njih narodne kandidate!** To so dejstva, ki jih — tako opominja «Marameo» malicijozno — ne more izbrisati tudi noben «Cancelliere d'Italia».

Če naši čitatelji pazno prečitajo to prerekanje med ljudmi, ki sicer stremijo po istem cilju — po poitalijančevanju našega ozemlja — in ki se le prerekajo za prvenstvo, (ki si ga eni že prisvajajo, drugi pa bi si ga hoteli še le prisvojiti) bodo razumeli, zakaj smo se ozrli na to precej strupeno polemiko.

V enem pa se — četudi nehote — strinjajo te — blage duše: v priznanju namreč, da to naše ozemlje ni italijansko. Vsa logika govori: če sem hotel, ali če hočem poitalijančiti kak kraj, vsebuje to hotenje priznanje, da dotični kraj ni italijanski. Kdo bi se neki hotel truditi za poitalijančevanje kakega kraja, ki je že italijanski?! Nosil bi vodo v morje, kar bi menda ne bila posebno potrebna in pametna muka. Zlasti je to pripoznanje izrecno vsebovano v previdnem razlikovanju v «Marameo» med mesti, ki jih našteva, in deželo, **kjer žive Nemci in Slovenci v pretežnem številu;** in če bi hotel govoriti vso resnico, bi rekel — izključno!

Na dve dragoceni priznanji bi hoteli posebno opozoriti. Eno je v pozivu, ki ga priobčuje glasilo sodnih kancelistov in tajnikov, drugo pa v odzivu tržaškega lista.

Rečeni poziv pomeni priznanje, da se uradniki našega rodu ne odstavljajo, izganjajo ter nadomeščajo z italijanskimi iz starih pokrajin iz stvarnih in strokovnih razlogov, v interesu boljše uprave, marveč le iz narodno-političnih razlogov. Poitalijančevanje je izključni namen brez vsakega ozira, ali bo taka uradniška politika na korist ali škodo poslovanja uradov in na korist prebivalstva! Italijansko čustvovanje je glavno, a strokovna usposobljenost — kdo se meni zanjo?! To smo hoteli ugotoviti za slučaj, če bi nam zopet prišli s sladkimi zagotovili, da so le skrb za čim boljše in točnejše poslovanje uradov, praktična potreba in misel na zaščito interesov prebivalstva narekovale preuredbo uradov v jezikovnem pogledu.

Drugo priznanje, v tržaškem listu, ki ga posebno podčrtujemo, je, da so tudi c. k. uradniki v najhujših bojih glasovali za kandidate italijanske narodne, prejšnjemu režimu odkrito sovražne stranke. Ne ugotavljamo pa tega morda zato, ker bi videli v tem kako nelepo dejanje dotičnih uradnikov. Nasprotno. Iskreni in značajni so bili, ko so brez strahu sledili zapovedi svoje narodne duše. To je ravno, kar z ozirom na dejstvo, da so mogli to pod prejšnjim režimom, daja najizrazitejši odgovor na tisto večno trditev, da je predvojna birokracija v naših krajih favorizirala slovanski življ! V tem pogledu bi mogli mi iz zgodovine političnih, zlasti pa volilnih bojev, posebno v Istri, podati kričeče primere, kako je avstrijska birokracija v nje pretežni večini tudi z nemoralnimi — če bi rekli nekorektnimi, bi premalo rekli — metodami ovirala politično in kulturno udejstvovanje slovanskega prebivalstva.

Kako pa je avstrijski režim postopal s slovanskim uradnikom, ki je odkrito kazal svoje narodno mišljenje, imamo kričeč primer v krutem preganjanju nekdanjega profesorja in poslanca Vjekoslava Spinčića.

To je zgodovinska resnica, da so toliko nacijonalni Italijani, kolikor tudi avstrijska birokracija — četudi v različnih oblikah — delovali za poitalijančevanje javnega življenja v naših krajih. Da pa jim ta boj ni uspel, je razlog v tem, ker je bil to boj proti realnosti, proti naravi. V novih prilikah hočejo nadaljevati ta boj, kakor je razvidno iz navedenega poziva. S kakim uspehom in kakimi posledicami — to bo pokazala bodočnost.

Veliki fašistovski svet

Zakonski načrt za pobijanje rovarenja proti državi v inozemstvu

RIM, 6. Tajništvo tiskovnega urada fašistovske stranke poroča, da se je sinoči ob 22. uri sestal veliki fašistovski svet na prvi seji svojega jesenskega zasedanja. Predsednik je pozdravil fašistovske ministre, ki so se prvič udeležili polnoštevilno seje, ter podal nato natančno poročilo o notranjem položaju zadnjega kongresa stranke do danes. Nato je poročal Farinacci o političnem položaju fašistovske stranke.

K poročilom predsednika in Farinaccija so se oglasili k besedi ministra Federzoni in Fedele, Balbo, Giunta, Bianchi, dr. Forges-Davanzati ter prof. Masi. Na podlagi te razprave je predsednik predložil sledečo resolucijo:

«Veliki fašistovski svet je proučil politično in propagandno delovanje, ki ga vodi glavni tajnik stranke Farinacci od zadnjega kongresa stranke, ter odobrava to delovanje in poziva glavnega tajnika, da spopolni organizacijo stranke v smislu smernic, ki bodo izhajale iz razprav velikega sveta.»

Veliki svet je to resolucijo soglasno odobril ter sklenil pozvati justičnega ministra, da predloži zakonski načrt za kaznovanje onih, ki delujejo v inozemstvu bodisi z besedo bodisi z dejanjem proti interesom države.

Nato je fašistovski svet sklepal o sporedu proslave tretje obletnice pohoda na Rim. Ob tej priliki se bodo sestali v prestolnici tudi fašji iz inozemstva.

Drevi ob 22. bo veliki fašistovski svet nadaljeval svoje delo.

Konferenca nasledstvenih držav

RIM, 6. V kratkem se bo sestala v Rimu konferenca nasledstvenih držav bivše avstro-ogrske monarhije, katera bo nadaljevala delo konference, ki se je vršila tu decembra 1924. Na predstoječem zasedanju konference, katerega se bodo udeležili zastopniki Italije, Avstrije, Jugoslavije, Čehoslovaške, Romunske, Poljske in Madžarske, se bodo proučevali členi 276 in 273 santgermainske mirovne pogodbe, kateri se tičejo vprašanja ustanov in juridičnih oseb.

Avstrijsko-italijanski incident

radi napadov poslanca Ellenbogena

RIM, 6. Ob priliki razprave o zasedanju Društva narodov v dunajskem parlamentu je socijalistični poslanec Ellenbogen napadal politiko italijanske vlade v Zgornjem Poadižju in načelnika italijanske vlade. Avstrijska vlada je radi tega odposlala k italijanski delegaciji svojega zastopnika, da jo opraviči radi neprimernih besed, ki jih je izrekel poslanec Ellenbogen v dunajskem parlamentu. Italijanska vlada se ni zadovoljila z avstrijsko opravičbo in incident bo utegnil imeti nadaljnje posledice.

Obsedno stanje na Grškem?

Pangalos dal aretirati Papanastasia

ATENE, 6. Pangalosova vlada je danes po vsej Grčiji proglasila obsedno stanje. Za liste je uvedena preventivna cenzura.

Bivši predsednik vlade Papanastasiu je izdal proglas, v katerem poziva predsednika vlade Pangalosa, da takoj zapusti mesto predsednika vlade, češ da bodo sicer nastale za narod in državo, a tudi zanj usodne posledice. Pangalos je odgovoril s tem, da je dal Papanastasia aretirati. Ravno tako sta bila aretirana dva urednika listov, ki so vodili kampanjo proti Pangalosu. Postavljena bosta pred preko sodišče.

Spopadi radi fesov

SKOPLJE, 6. Včeraj je došlo v Muratovi mošeji do spopada med staro in novo strujo muslimanov. Pristaš moderne struje je prišel v mošejo s klobukom na glavi, se odkril in izvršil običajni poklon. Ker je hodža njegov nastop grajal, je došlo do razburljivega prepira. V Skoplju se zadnje čase sploh opaža močno gibanje proti fesom. Mladoturki so naprosili turškega konzula, ki nosi tudi klobuk, naj pride prihodnji petek v mošejo s klobukom. To gibanje je posledica novih reform Kemal paše v Angori.

Radić vstopi v vlado

kot ministrski podpredsednik?

Prihajanje poslancev v Beograd - Doktor Ninčić o Radićevem nastopanju v Ženevi

BEOGRAD, 6. (Izv.) Današnji dan je bil zelo živahen. V Beograd se je povrnilo več poslancev. Prišel je tudi minister doktor Nikić. Za jutri se pričakuje minister Šuperina in Krajač.

V političnih krogih se mnogo govori o Radićevem vstopu v vlado. Njegov vstop v vlado bi bil velikega pomena za državo, ker bi se Stjepan Radić udeleževal državnega dela. Radić bo vstopil v vlado najbrž kot ministrski podpredsednik. Sicer pa ni mogoče še ničesar gotovega napovedati, dokler ne pride v Beograd ministrski predsednik Pašić.

Po avdijenci na dvoru je zunanji minister dr. Ninčić izjavil novinarjem, da je bilo Radićevo nastopanje v Ženevi povsem korektno.

Radić poroča kralju

o zasedanju Društva narodov

ZAGREB, 6. (Izv.) Nocoj ob 9. zvečer je odpotoval Stjepan Radić z ekspresnim vlakom v Beograd. Z njim sta odpotovala minister Šuperina in poslanec Križman. Jutri predpoldne bo Radić sprejet pri kralju, kateremu bo poročal o zasedanju Društva narodov v Ženevi. V Beograd pride jutri tudi veletrgovec Milan Prpić, ki financira Radićevo stranko.

Jugoslovenski delegati na haaški konferenci

BEOGRAD, 6. Jutri odpotujeta dr. Niko Perić in dr. Ivan Subotić kot jugoslovenska delegata v Haag na mednarodno konferenco za privatno pravo.

Olajšanje za denarne pošiljatve Narodne banke

BEOGRAD, 6. Jugoslovenski finančni minister je odobril, da sme Narodna banka in njene podružnice pošiljati v inozemstvo vrednostna pisma z označeno vrednostjo do 100 tisoč Din.

Locarnska konferenca

Vprašanje češko-poljske arbitražne pogodbe z Nemčijo

LOCARNO, 6. V zborovalni dvorani novega sodnega poslopja je včeraj ob 11. uri župan Rusco, poleg katerega je sedel zunanji minister Chamberlain, otvoril ministrsko konferenco s kratkim nagovorom, v katerem je v imenu mesta pozdravil prisotne delegate.

Po županovem govoru se je angleški zunanji minister Chamberlain zahvalil za prisrčni sprejem. Izjavil je, da bi bili vsi zastopniki zelo zadovoljni, ako bi se na gostoljubnih švicarskih tleh dosegel končnoveljavni mir. Prva, formalna seja je bila zaključena ob pol 13. Med delegati posameznih držav se je dosegel sporazum glede dnevnega reda sej. Kot prva točka na dnevnem redu je razprava o renskem varnostnem paktu. Prihodnja seja je danes.

Pravni odbor, sestavljen iz francoskih, angleških, belgijskih in nemških strokovnjakov, ki je skupno delal že v Londonu, je pričel popoldne z delom. Z ozirom na program konference so bila vprašanja razdeljena na tri dele. O vprašanjih o katerih se je odbor že sporazumel se ne bo razpravljalo. V drugi skupini se bodo razpravljali problemi, ki so v zvezi z varnostnim paktom in ki jih bo treba šele rešiti, v tretji skupini pa vprašanja, od katerih zavisi možnost sklepa vzhodnega varnostnega pakta.

Angleški zunanji minister Chamberlain je izjavil novinarjem, da je Velika Britanija zelo zainteresirana na varnostni konferenci, kateri bodo sledila še druga prizadevanja. Anglija odkritosrčno želi pozabiti preteklost. Njena želja je, da se vojne grozote ne ponovijo. Nadalje je izjavil, da se bo na konferenci najbrže razpravljalo tudi o vprašanju vzhodnih meja. Končno je z zadovoljstvom ugotovil, da nemško-ruska pogodba v nobenem oziru ne zadeva pogajanj v Locarnu.

Italijanski delegat Scialoja je izjavil, da italijanska delegacija ne bo sprožila vprašanja brennerske meje. Sicer pa ima Italija interes, da pristane na pogodbo, ki bo zagotavljala mir.

LOCARNO, 6. Radi lahke obolelosti nemškega zunanjega ministra Stresemanna je bila druga plenarna seja, ki se je imela vršiti danes predpoldne, preložena na 16.30 uro. Danes zjutraj so se sestali pravni izvedenci v svrho nadaljevanja včeraj započetega dela.

PARIZ, 6. «Echo de Paris» je prejel iz Locarna: Nemška diplomacija bi hotela, da bi angleški, nemški, francoski, italijanski in belgijski delegati sestavili načrt za nemško-poljsko arbitražno pogodbo. Ta načrt bi se predložil Poljski. V slučaju, da ne bi Poljska sprejela načrta, bi morala prenašati gotove posledice. Lahko je razgaliti ta manever. Podpirani od Francije morajo Čehi in Poljaki sami svobodno razpravljati glede arbitražne pogodbe z Nemčijo, kajti v tem slučaju gre za velike češke in poljske interese.

Finsko torpedovko se potopila

Posadka 53 mož ingubljena

HELSINGFORS, 6. Včeraj se je tekom vaj v zalivu Botnija potopila finska torpedovka «S. 2». Posadka, ki je štela tri častnike in petdeset mož, je zgubljena. Nesrečo je povzročila silna nevihta, ki je nepričakovano izbruhnila na morju. Torpedovka «S. 2» je bila zgrajena 1909.

Uspešne francoske operacije

v Maroku

FEZ, 6. Francoska akcija se nadaljuje na več točkah bojne črte. Po zavzetju Bab Mizaba so naletele francoske čete na srdit rifovski odpor. Po večurnem boju so se Rifovci spustili v beg. Pustili so na bojišču 40 mrtvih. Francozi so ob tej priliki zajeli več rifovskih vojakov in zaplenili veliko množino živine. Tudi v kifanskem odseku napredujejo francoski oddelki. Plemena Branes in Metalsa se predajajo.

Upor francoskih vojakov v Belfortu

Dva kapetana se branita oditi na sirsko bojišče

PARIZ, 6. Agencija Havas poroča, da je v Belfortu izbruhnil vojaški upor. Ker so bile nekatere čete 35. pehotnega polka določene, da odidejo na sirsko bojišče, sta četna poveljnika kapetan Hermann in Brau podala ostavko na vojaško službo. Moštvo 35. polka jima je priredilo manifestacije. Glasom informacij, ki jih je prejelo vojno ministrstvo je kapetan Hermann, ki je imel oditi na bojišče v Sirijo, v resnici prosil za izstop iz vojaške službe. Višja vojaško poveljstvo je njegovo prošnjo odbilo, ker ni v skladu z vojaško častjo. Kapetan Hermann pride pred vojno sodišče. Glede kapetana Braua se mora pripomniti, da je bil preiskan od vojaških zdravnikov in spoznan za bolnega.

Turški zunanji minister o pogajanjih z Jugoslavijo

ANGORA, 6. Zunanji minister Tevfik Ruždi bej je izjavil carigrajskim novinarjem glede na pogajanja z diplomati sosednih držav, da je sedanji izjemni položaj povzročilo dejstvo, da kraljevina SHS ni podpisala lausannneske pogodbe. V razgovoru z jugoslovenskimi zastopniki je bilo sklenjeno, da se vprašanje reši s posebno pogodbo. Pogodbeni rok je odvisen od pričetka in poteka pogajanj.

Novi predsednik Cileja

SANTIAGO, 6. V pretekli noči so se zastopniki sedmih političnih organizacij, ki tvorijo volilni zbor, dogovorili, da bodo predlagali za predsedniško mesto republike samo enega kandidata. Po raznih glasovanjih je izbera padla na ministra Figueroa, ki bo torej postal predsednik Cileja po odstopu dr.ja Alessandrija. Figueroa je bil že svojčas predsednik republike.

Podpredsednik Barros Borgono je sestavil novo vlado.

DNEVNE VESTI

Besnilo sovraštva

Naš list je posnel pametne pripombe goriškega italijanskega lista «La voce di Gorizia» z ozirom na dogodek v Vrtojbi. To je udarilo na živce videmskemu listu «Camicia nera». Da bi kompromitral goriški list pred italijansko javnostjo, naglaša videmski list, da je «Edinost» najbolj razgreto glasilo slovenskega iredentizma. Dejstvo, da smo mi povsem upravičeno — kakor dokazuje uspeh preiskave, ki so jo izvršila italijanska oblastva — branili svoje, po krivem obtoženo ljudstvo, (podtikal se mu je najgrši, zverinski zločin), je to za videmski list menda tudi dokaz o — iredentizmu «Edinosti». Uboga logika in človeška pamet — kako neusmiljeno vaju natezajo na Prokrustovi postelji! Bog razumi to logiko, mi je ne moremo! Nad goriškim listom pa se maščuje videmski list z apostrofo, češ da ne ve, ali naj bi mu izrekel čestitko ali sožalje na tem, da je «Edinost» ponatisnila, kar je «Voce di Gorizia» napisala — to pripominjamo mi — pametnega in poštenega. Nam se pa zdi, da je videmski list tisti, ki mu mora vsak trezen človek izreči globoko sožalje radi take zablode duševnosti, kakor jo je pokazal povodom dogodka v Vrtojbi. To že ni več narodno nasprotstvo, to je — besnilo.

Koliko poteštatov bo?

V vsej Italiji je 9148 občin. Med temi jih je 7366, katerih prebivalstvo je manjše nego 5000 duš. Ker se predvideva, da dobi poteštata vsaka občina, katere prebivalstvo ne presega števila 5000, bo znašalo število poteštatov vsaj 7366. Ako se predpostavi, da bo letna plača vsakega poteštata vsaj tolika kot plača občinskega tajnika, torej recimo povprečno 10.000 lir, bodo stali poteštati občine okoli 73,660.000 lir na leto.

Naj pa navedemo tu obenem, kar piše o vprašanju plače poteštatov glavno fašistovsko glasilo «Popolo d'Italia». Po besedah tega lista bodo stroški baje «neznatni». Pravi namreč: «Določbe glede odškodnine za poteštata se bodo izdajale od slučaja do slučaja in, ker niso obvezne, bodo pomenile le precej neznatno obremenitev občin, katere pa zato ne bodo imele več nikakih izdatkov za volitve».

Čičerinova pot in slovanska vzajemnost

Pod naslovom «Najnovejša faza v razvoju slovanske vzajemnosti» je priobčil včerajšnji «Slovenski Narod» daljši članek s šifro — nik, v katerem se dokazuje potreba zbližanja med Rusijo in drugimi slovanskimi državami. V naslednjem posnemljemo glavno iz velezanimivih izvajanj sotrudnika ljubljanskega dnevnika, tičočih se brez dvoma enega izmed najvažnejših vprašanj povojnega Slovanstva:

«Čičerin v Varšavi! To je bila senzacija! Kdo bi bil pred par leti kaj takega mislil? Zastopnik sovjetske Rusije na sestanku z državnikom sosedne Poljske! To je vsekako dogodek, ki bi ga morali po mojem mnenju z odkritosrčnim zadoščenjem pozdraviti vsi, ki čutijo slovansko. Stvari se razvijajo vse bolj ugodno in vse hitreje, nego smo smeli pričakovati. Najprej zbližanje med Čehoslovaško in Poljsko, zdaj še med Poljsko in Rusijo!

Res je, da samo na sebi to ni še nič posebnega, ako se zglasi državnik ene države pri državniku druge države in še celo tako le spotoma, kot se je v tem primeru zgodilo. A razni simptomi so, ki opravičujejo misel, da Čičerinovega obiska v Varšavi vendar le ne gre omalovaževati. To vznemirjenje političnega barometra, ki ga opažamo spričo tega dejstva! Ta nervoznost, ki se je lotila zaradi njega gotovih merodajnih političnih krogov! To vibriranje slutenj in vsa ta raznovrstna ugibanja, ki jih srečujemo vsepovsod! Vse to so nedvomno znaki, ki dokazujejo, da tiči za Čičerinovim obiskom vendar le več kot vsakdanja vljudnost! Poleg vsega tega pa še okolnost, da noče Čičerin dati nobenega odgovora na vprašanje, s kakim namenom, s kako misijo je prišel v glavno mesto Poljske! Zakaj to prikrivanje, ako bi ne bilo v tem obisku političnega momenta?

Nam Slovanom se odpira s tem Čičerinovim obiskom vsekakor prijeten pogled na prihodnjost. Že to, da je led prebit, da je storjen prvi prijateljski korak, velja nekaj! V Varšavi gotovo ne prezro vrednosti ruskega prijatelstva za Poljsko, ki leži tako na dlani, da ga vsak slepec lahko otipje in če je na drugi strani tudi Rusija smatrala za koristno, da se približa svoji slovanski sosedi, potem je nada vsekakor upravičena, da pride med tema dvema slovanskima državama prej ali slej do čim tesnejše zveze. Gotovo ne bo nihče tako najiven, da bi že zdaj govoril o kaki ljubezni — ljubezen v politiki sploh ne odločuje, ali vsaj le redko kedaj — dovolj je, da se je zbližanje zvršilo, pa če so bili pri tem tudi res samo gospodarski interesi merodajni. Zbližanje se je zvršilo in s tem so raznim možnostim na stežaj odprta vrata.

Vprašanje je zdaj, ali ni prišel pravi trenotek, da začnemo tudi mi v Jugoslaviji zopet razmišljati o svojem razmerju napram še vedno veliki in močni Rusiji? Komu na ljubo še čakamo, kaj nas pravzaprav odvrača od tega, da bi iskali stike s svojo nekdanjo pokroviteljico? Boljševizem? Boljševizem ima gotovo mnogo na vesti. Krutosti je grda reč in te so boljševiki res mnogo zakrivili. Toda ali ni bilo grozovitosti v obilici tudi drugod? Prelistajmo zgodovino, ozrimo se kamorkoli, povsod dobimo dokaze za to, da tiči v človeku bestija najhujše vrste! Toda ako odpuščamo drugim, zakaj ne bi v interesu slovanske stvari odpustili tudi boljševikom! Ali naj bo naše sovraštvo večno? Zaradi tega, če se napram Rusiji preorientiramo, še ni treba, da bi prisegali na boljševiški evangelij! V Jugoslaviji ne bomo ustanavljali sovjetov. Mi hočemo ostati hvaležni in zvesti dinastiji, ki je pokazala toliko heroizma v borbah za našo osvoboditev! Mi si hočemo svojo hišo po svoje urediti, kakor se prilega nam in našim razmeram! Ako se torej približamo Rusiji, še ni treba, da bi se ogrevali za boljševizem. A mislim, da tudi nobenega pravega povoda ni več, da bi se zaradi njega še nadalje odmikali od velike severne države. Na Ruskem se razmere bolj in bolj konsolidirajo, o tem vedo povedati vsi, ki se od ondi vračajo, in če tudi ohranimo še vedno nekoliko skepticizma napram onim, ki nam predstavljajo sedanjo Rusijo naravnost v sijajni luči, se vendar ne moremo ubraniti, občutku, da se je v Rusiji res obrnilo v vsakem pogledu na bolje.

Mogoče da dvomi kdo, da bi imela sovjetska Rusija kdaj kak smisel za slovanska vprašanja. Ta dvom je gotovo upravičen. Toda tudi v tem pogledu je že marsikaj drugače, kot je bilo. Za svojo osebo ne dvomim, da patriotizem, da narodni čut tudi v sedanji Rusiji še ni popolnoma zamrl, ker bi bilo to po vsem nenaravno! Jaz trdno verujem, da se prej ali slej povrne čas, ko bo Rusija zopet vršila podobno vlogo v prilog slovanstva, kakor jo je že. Spoznanje, da je manjšim slovanskim narodom taka vloga Rusije potrebna, bi morala te napotiti, da se ne odvračajo od nje. Da to spoznanje Poljski prihaja in da se ta vsaj več ne zapira prepričanju, da je zanjo prijateljstvo Rusije dragocena pridobitev, je očividno.

In že to je mnogo! Že s tem je slovanstvo mnogo pridobilo na moči. Mislim, da ni zgrešeno, ako smatramo dogodek v Varšavi za začetek nove faze v razvoju slovanske vzajemnosti!

Važna sprememba predvolitvenega položaja v Čehoslovaški

Te dni se je razširila vest, da je Vatikan samostancem sploh prepovedal kandidirati na prihodnjih volitvah v parlament, drugim duhovnikom pa da se dovoljuje samo v slučaju, da so že sedaj poslanci ali senatorji. Ta vest je izzvala veliko zanimanje v vsej javnosti. Sprva je bila sprejeta z veliko rezervo posebno zato, ker je nadškofijsko glasilo «Čech» izjavilo, da mu ta naredba sv. stolice ni poznana. Potem pa so «Lidové listy», organ čehoslovaške katoliške stranke, popolnoma potrdili to vest. Ta ukrep Vatikana ima veliko pomembnost za notranje politične razmere v Čehoslovaški. Čehoslovaška ljudska stranka se je nadejala, da doseže na prihodnjih volitvah znaten prirastek glasov. Po predhodnih dispozicijah so imeli biti glavni kandidatje te stranke tisti duhovniki, ki so nje glavni govorniki. Sedaj pa jim bodo te kandidature onemogočene, s čimer bosta čehoslovaška ljudska in slovaška ljudska stranka znatno oškodovani. V političnih krogih so uverjeni, da je do ukrepa Vatikana prišlo brez vpliva iz Čehoslovaške. Med čehoslovaško ljudsko stranko, katere vodja je minister zdravja mons. Šramek, in visoko hierarhijo, ki jo vodi praški nadškof dr. Kordač, obstojijo — kakor poroča agencija «Ceps» — že dlje časa načelna politična nesoglasja. Šramkovi stranki se očita prevelike

kompromisnost, nezadostna zaščita cerkvenih in verskih interesov sploh, kakor tudi sodelovanje s protikatoliškimi strankami. Sedaj da je Šramkova pozicija oslabljena ne samo radi odredbe, da duhovniki ne smejo kandidirati na prihodnjih volitvah, marveč tudi zato, ker ljudska stranka izgubi svojega najodličnejšega predstavnika v senatu, opata, Zavorala, ki je bil poleg Šramka najveljavnejši politik ljudske stranke, a iz katoliškega tabora najpopularnejša oseba v Čehoslovaški sploh. S tem ukrepom sv. stolice, ravno pred volitvami v Čehoslovaški je storjena znatna škoda čehoslovaški «ljdovi stranki».

Za kolikо časa je bil sklenjen sedanji sporazum v Jugoslaviji?

Na to vprašanje odgovarja «Samouprava», glavno glasilo narodnoradikalne stranke, v svoji številki od pretekle sobote sledeče

«Sporazum med hrvatsko seljačko in narodno radikalno stranko obsega program za delo ene zakonodajne dobe. Po izvršitvi tega programa — ako bo zdrava politična zavest našega naroda prispevala k njega popolni izvršitvi — nastane v deželi tak položaj, da se bo mogel v njem narod mirnejše in bolj premišljeno opredeliti za bodočnost. Nove razmere in nove zahteve bodo postavile narod pred potrebo, da določi nadaljno smer javnemu življenju v državi. Tvorci današnjega sporazuma so računali in računajo, da bodo štiri leta skupnega dela odstranili mnogo ovir, ki so na poti pravilnemu razvoju javnega življenja, da bodo uničili mnogo predsodkov in ubili mnogo zmot sedanjosti. Ti sami uspehi — ki pridejo in morajo priti — zadostujejo kot upravičba sporazuma, in to ne kot blažilnega zdravila, ki naj ozdravi bolezni sedanjosti, temveč kot umnega in zavestnega dela za ustvaritev predpogojev bolše bodočnosti. — Radi tega trdno verujemo v uspeh sporazuma med hrvatsko seljačko in narodno radikalno stranko...»

Don Sturzo in položaj v Italiji

Don Sturzo se je nahajal do pred kratkim v Arcachonu na Francoskem v kopališču, od koder se je te dni zopet vrnil v London. Tu je njegovo običajno bivališče v inozemstvu.

Kakor se poroča iz Rima, je Don Sturzo ravnokar dovršil novo delo politične vsebine, katerega rokopis je že izročil nekemu francoskemu založniku. Na vprašanje prijateljev, kdaj se misli vrniti v domovino, je odgovoril: «Za sedaj se še ne povrnem v Italijo. Dogodki dozorevajo in ustvarja se dobra narodna zavest. Po nevihti mora priti vedno zopet jasno vreme in to želim tudi svoji lepi stvari».

Kakšen bi bil način Radićevega vstopa v vlado?

To vprašanje ni enostavno temveč precej zamotano, in to radi tega, ker se s kr. ukazom ne more postaviti podpredsednik ministrskega sveta, ker se to mesto ne predvideva v ustavi. Po mnenju beograjskega «Vremena» bo mogel g. Radić kljub temu postati podpredsednik vlade, in sicer tako, da se mu omogoči, da bo lahko vršil posle podpredsednika tudi brez formalnega imenovanja. To se misli doseči na sledeči način: Radić bo imenovan za ministra brez portfelja, a vsi drugi ministri se odrečejo svojim činom v prid g. Radića. Tako bo Radić prvi za Pašićem in bo zavzemal v praksi položaj podpredsednika.

«Vreme» zatrjuje, da postane vprašanje Radićevega vstopa v vlado aktualno, čim se vrne Radić.

S tretjega kongresa čehoslovaške komunistične stranke

Tretji kongres čehoslovaške komunistične stranke, ki se je vršil v Pragi dne 27. in 28. septembra, ni donesel znatnih sprememb v političnih smereh te stranke. Glavni referent kongresa je bil sedanji vodja čehoslovaške komunistične stranke poslanec Haken, ki je izjavil, da je letošnji kongres direktna spopolnitev lanskega, ki je donesel odločitev za boljševiziranje stranke. O nedavnem razcepu v stranki in o skupini neodvisnih komunistov je govoril Haken samo indirektno, izražajoč svoje obžalovanje na tem, da je vrsta popularnih poslancev zapustila proletarsko fronto. Poslanec dr. Šmeral je pozival pristaše komunistične stranke, naj se pripravijo na ofenzivo, ki jo Anglija pripravlja proti sovjetski Rusiji. Sklenili so vztrajati pri dosedanji radikalni politiki.

Agencija Ceps je doznala nekaj zanimivih podrobnosti s tega kongresa. Iz poročila stranke je razvidno, da je tekom leta izstopilo iz stranke nič manje, nego 40.000 delavcev poleg velikega števila intelektualcev. Med delegati čehoslovaške narodnosti se je opažala veliko nezadovoljstvo, ker se je na kongresu govorilo v vseh možnih jezikih, samo v češkem ne. Sedanje vodstvo čehoslovaške komunistične stranke se preveč udaja madžarski in nemški iredentistični ideologiji, izkoriščujoč narodne razmere v Čehoslovaški. To se sicer kaj izrazito kaže v sestavu novo izvoljenega odbora stranke, v katerem sta Čeha samo Haken in dr. Šmeral, dočim so vsi drugi Slovaki, Nemci, Madžari in Malorusi. Člani komunistične stranke, ki ne odobrujejo delovanja sedanjega vodstva in so vsled tega orijentirani na desno, so hoteli nastopiti na kongresu s posebno izjavo. Zato so na začetku kongresa izročili resolucijo, v kateri so prosili, naj se da beseda njihovemu generalnemu govorniku drju Lad. Görlichu. Resolucijo so podpisali znameniti intelektualni delavci stranke: pesnik I. Hora, urednik V. Hula, urednik K. Vanek in drugi. Prošnja skupine teh nezadovoljnežev je bila predložena takozvani politični komisiji kongresa, ki naj bi bila priobčila kongresu svoje mnenje o tem vprašanju. Toda ta politična komisija je sklenila, da je ta resolucija izraz «desničarskih naklonjenosti» in da zato ni vredna, da bi ji ustregli. Komisija je marveč predložila, naj se proti članom, ki so podpisani na resoluciji, uvede disciplinarno postopanje in naj se kaznujejo po disciplinarnem redu. Ta incident drži komunistični tisk v tajnosti, vendar se pričakuje — pripominja agencija Ceps —, da ne ostane tajen ter da kot posledica tega nastanejo v stranki nadaljna nesoglasja in ogorčenja delavskega in intelektualnega dela stranke.

To so res zanimivosti izza kulis s kongresa čehoslovaške komunistične stranke, ker pričajo v prvo, da je razmerje med vodstvom stranke in nje češkimi člani precej napeto, v drugo pa kažejo nazorno, da v stranki ni dovoljeno nikako mišljenje, ki ni v skladu z onim vodstva. Ni dovoljena nobena kritika. Kdor si dovoljuje kako svoje mnenje, mu grozita disciplinarni red in kazen. Potem pa ni tudi nikako čudo, da je imela stranka v teku enega leta do 40.000 — odpadnikov.

Usposobljenostni izpiti za užitninske uradnike

Do 15. oktobra se morajo predložiti predsedniku izpraševalne komisije pri prefekturi prošnja za pripustitev k usposobljenostnim izpitom. Prošnje morajo biti sestavljene na kolkovani polt za L 2 in opremljene s sledečimi listinami:

1) Rojstni list.
2) Državljanski list.
3) Zdravniško spričevalo, potrjujoče zdravo in krepko rast kandidata.
4) Potrdilo o dobrem obnašanju.
5) Kazenski list.
6) Denarna nakaznica za L 20.15, naslovljena na predsednika zaizpitno priskojbino.

Za pripustitev k izpitom zadostuje dokončana ljudska šola.

Društvene vesti

— **Šolsko društvo podružnice pri Sv. Jakobu** naznanja sl. občinstvu, da se priredi v nedeljo, 11. t. m. ob 8 zvečer v dvorani DKD pod njenim okriljem glasbeno-dramatični večer z raznovrstnim sporedom. Nastopijo najbolšje glasbene naobražene moči na glasovir in gosli ter solistinja kakor tudi najboljši gledališčni igralci. Vstopnina znaša L 3.—, sedeži po L 2. Čisti dobiček gre v popolnoma prazno blagajno šolske refekcije, radi česar pričakujemo, obilne udeležbe. Podpirajmo naše malčke!

— **S. D. Adria Opčine** vabi vse svoje članstvo na II. redni občni zbor, ki se bo vršil danes zvečer.

Iz tržaškega življenja

— **Nezgoda jaštovskega častnika.** 46-letni poročnik državne milice Addo Zucco iz Tržiča je včeraj predpoldne stopil pri glavnem kolodvoru na tramvaj, da se popelje v mesto. Prišel je v naše mesto z namenom, da obišče nekega sorodnika. Dospevši na postajo na vogalu ulic Carducci in Battisti, je hotel Zucco izstopiti. Pri tem ga je pa tramvajski uslužbenec, ki je ravno zavrtel kljuko pri zavori, nehote dregnil v bok, ob katerem je Zucco nosil na pasu revolver. Radi dregljaja se je revolver, pri katerem je bila varnostna naprava odprta, sprožil in krogla se je zapičila poročniku v spodnji del trebuha. Ranjenec se je podal v spremstvu nekaterih mimoidočih na rešilno postajo, kjer je zdravnik ugotovil, da je rana zelo nevarna. Zato je bil Zucco nemudoma prepeljan v mestno bolnišnico, kjer so ga takoj operirali. Njegovo stanje je nevarno.

— **Ponesrečil pri delu.** Pri delu na nekem parniku, zasidranem v prosti luki Duca D'Aosta, se je včeraj popoldne prevrnil 50-letnemu težaku Petru Spadaro na glavo koš premoga. Siromak je zadobil tako hude poškodbe, da mu je moral prihiteti na pomoč zdravnik rešilne postaje, ki ga je dal nato prepeljati v mestno bolnišnico, kjer se bo moral zdraviti kakih 14 dni.

Razprava proti tolovaju Collarigu

Kakor smo nedavno poročali, se je te dni pričel pred porotnim sodiščem v Puli proces proti žalostno proslulemu tolovaju Collarigu in njegovi številni razbojniški tolpi. Razprava se vrši ob natrpano polni in močno zastraženi sodni dvorani.

Collarig, glavni obtoženec ji prisostvuje v tesni, posebe zanj pripravljeni kletki, njegovi tovariši pa v drugi večji kletki, ki kakor Collarigevo, varujejo številni orožniki. Collarig se vede zelo hladnokrvno, kakor da bi ga prav malo skrbela lastna usoda, ki gotovo ni vredna zavidanja, ako pomislimo, da je s svojimi zločini zaslužil šestkrat dosmrtno ječo, kazen, ki jo pa seveda ni mogoče praktično izvesti.

Collarig si olajšuje vest.

Razprava se je pričela z zaslišanjem obtožencev, ki bo trajalo najbrž še cel teden dn. Prvi je seveda prišel na vrsto Collarig.

Njegove izjave, pogostoma prežete s cinizmom so naravno vzbudile zelo veliko in splošno zanimanje. Drzni tolovaj je opisal svoje burno življenje od kraja, ko se je prvič zapletel v mreže kazenskega zakonika; bilo je radi tatvine, ki jo je izvršil kot mesarski pomočnik nekje na Ogrskem. Ko je odsedel prvo kazen se je vrnil na kriva pota, ker je mrzil pošteno delo. Radi tatvin in drugih manjših zločinov je pozneje večkrat sedel za omreženim oknom; dvakrat je na neverjetno drzen način pobegnil iz zapora, kar je razširilo njegovo tolovajsko slavo. Njegova prava tolovajska karijera se je pričela z veliko tatvino ki jo je izvršil v družbi nekaterih pajdašev v Puli na škodo tamošnjega odvetnika Licaussija. Da bi speljal varnostne organe na krivo sled, se je pri svojih tolovajskih podjetjih večkrat preoblekel v vojaka; navadno je oblačil uniformo podčastnika. Orožniki so ga seveda neumorno zasledovali, toda imeli so opraviti s ptičkom, ki se ni dal zlepa ujeti. Ko sta ga nekoč v Puli ustavila dva orožnika, je Collarig, ki je bil vedno izvrstno oborožen — poleg zvestega revolverja in bodala je imel pri sebi celo bombe —, enega, Ivana Consalterja, ubil, njegovega tovariša Vallotto pa ranil. Collarig se izgovarja, da sta ga orožnika k temu krvavemu dejanju s svojim brezobzirnim ravnanjem. «Vallotta», je izjavil obtoženec, «me je, potem ko me je ustavil in zahteval, da se legitimiram, začel zasmehovati, češ, zakaj da sem slekel črno srajco. Pri teh besedah me je zgrabil za rame in me hotel ukleniti. Ker sem se branil, je poklical na pomoč svojega tovariša Consalterja; oba sta me tako trdno zgrabila, da me je vse bolelo, pri tem pa me je Vallotta venomer zmerjal s potepuhom in zločincem. To me je silno razkačilo; otresel sem se za trenotek trdega objema, potegnil iz žepa revolver ter ga nameril na Vallotto. Ta se je pa naglo ognil in streli, namenjeni njemu, so zadeli Consalterja. Ponavljam pa, da nisem imel namena ubijati. Bil sem že sit večnega preganjanja, nisem hotel za nobeno ceno v ječo; hotel sem le uživati nekoliko svobode». Obtoženec je nato zavračal izjave nekaterih prič; med drugim je tudi zanikal, da bi bil ob priliki pogreba orožnika Consalterja, ki je bil med gledalci, izrekel sledeče besede: «Eden je šel drugi bodo mogoče tudi ti pod zemljo.

Obtoženec Ivan Neffat, Collarigev pajdaš, ki je bil navzoč pri umoru orožnika Consalterja, je povedal o tem dogodku skoro isto, kar je izjavil Collarig. Pripomnil je, da je Collarig, ko se je ruval z orožnikoma, vpil na ves glas: «Podleži, tako postopate z ubogimi ljudmi!» Pri tem je ustrelil kakih 6—7 strelov na slepo. Glede poskušanega umora Antonije Glavicich svoje bivše ljubice, je Collarig izjavil sledeče: «Spoznal sem Glavicichevo že l. 1915 in sem pozneje, bilo je leta 1921, potem ko se dolgo nisva videla, pričel zopet ljubimkovati z njo. Nekega dne sem pa zvedel, da me je ženska ovadila policiji, zato sem sklenil, da se ji osvetim. Ko sem jo nekoč pozneje srečal, se mi je Glavicheva še nesramno rezala v obraz, zato sem ves razjarjen izpalil proti nji dva strela .Kar se tiče poskušanega umora marešala Pappagallo, je obtoženec izjavil, da je tedaj streljal le v zrak, koteč s tem le prestrašiti in prepoditi policijske agente, ki so ga zasledovali s Parpagallom na čelu. Dalje je Collarig povedal, kako je zbežal v Puli iz vile Vidulich v kateri je prenočil nekega dne meseca avgusta l. 1920. Ker je bila vila obkoljena po policijskih agentih, je skočil skozi okno na vrt ter pričel streljati. Agentu Kramerju, kateri mu je hotel zabraniti beg, je rekel: «Beži vstran, bedak!» Ni pa streljal proti njemu, ker tudi on ni streljal.

Reparski umor gostilničarke pri Sv. Ivanu.

Collarig je nato podrobno opisal kako je oropal gostilničarko Josip. Del Monte v Trstu pri Sv. Ivanu. «Počakal sem Del Montevo pred gostilno in v ugodnem trenotku planil proti nji ter ji skušal iztrgati iz rok torbico, v kateri sem vedel, da tiči velik znesek v gotovini in razne dragocenosti v skupni vrednosti kakih 45.000 lir. Bil sem oborožen z bombami, revolverji in bodalom, toda sprva nisem hotel streljati. Skušal sem le izvleči bodalo, a ni se mi posrečilo, ker se je bodalo zapletlo za pas. Ženska se je sklonila najprej in obupno tiščala k sebi dragoceno torbico in vpila na pomoč. Medtem sem zapazil, da se bližajo orožniki. Iz bojazni, da mi uide bogati plen in da bom moral še dalje stradati — tisti dan nisem še nič jedel — sem potegnil revolver, potisnil cev tik k životu ženske, da bi obleka zadušila pok, ter sprožil. Posrečilo se mi je zbežati s tovariši vred, s katerimi sem pozneje razdelil plen. V torbici je bilo 22.000 lir, 20.000 lir manj nego sem pričakoval.» Tolovaj je nato povedal, da se je po tem zločinu skrival na domu soobtoženca Battistiga. Ko je pri razpravi zvedel, da ga je Battistig ovadil policiji, je skočil silno razkačen po koncu v svoji tesni kletki in srdito zamahnil s pestjo proti Battistigu, vpijoč: «Lopov, razbojnik, ovaduh!»

(O nadaljnjem poteku razprave bomo še poročali).

Iz tržaške pokrajine

— **Dobravlje.** — «Bralno in pevsko društvo v Dobravljah» se tem potom najiskreneje zahvaljuje gospodom od «Zveze prosvetnih društev», kateri so s svojim sodelovanjem, na društveni veselici v nedeljo, dne 27. septembra, pripomogli, da je najlepše uspela. — Odbor.

Vesti z Goriškega

Strahovita nesreča v Bukovici

Goriškim čitateljem «Edinosti» bo še v živem spominu strahovita nesreča, ki se je odigrala dne 18. marca t. l. v opekarni g. Koglota v Volčjidragi. Včeraj okrog 7. ure zjutraj se je odigrala v bližini Volčjedrage, v opekarni tvrdke Cantoni & Comp. v Bukovici zopet velika nesreča, ki radi velikega števila ranjencev precej spominja na nesrečo v Volčjidragi, čeprav ne bo imela morda tako usodnih posledic, kot jih je imela ona na predvečer sv. Jožefa.

Včeraj okrog 7. ure zjutraj so čakali v opekarni Cantoni zaposleni delavci pred delavnico na pričetek dela. V delavnici je medtem strojevodja spravljal v pogon Dieselov motor, ki služi za obrat v opekarni. Ko so se delavci med seboj pogovarjali, se je razlegel iz delavnice strašen pok in istočasno so že frčali po zraku kosi razletevšega se stroja in razrušene delavnice in v istem trenutku so ležali nič hudega sluteči delavci na tleh, krvaveč iz večjih in manjših ran. V delavnici je namreč iz dosedaj še nerazjasnjenih vzrokov eksplodiral motor. Pod učinkom eksplozije se je zrušila streha in deloma tudi stene delavnice. Od vseh strani se je slišalo stokanje ranjencev, katerim so priskočili na pomoč oni, ki so ostali nepoškodovani, medtem ko so drugi hiteli obvestiti goriški «Zeleni križ», ki je prispel z vso naglico na mesto nesreče. Najprej so bili naloženi na rešilni voz in odpeljani v goriško bolnico težje ranjeni in za njimi so prišli na vrsto lažje ranjeni. «Zeleni križ» je bil skoraj cel predpoldne zaposlen s prevozom ranjencev.

Pri eksploziji so bili ranjeni delavci: 30-letni Calligaro Dominik in 18-letni Nicolosi Ivan iz Buia v Furlaniji, 24-letni Purinan Cezar iz Vidma in 16-letni Nemec Anton, 17-letni Rebec David, 44-letni Gabrijelčič Anton, 17-letni Uršič Alfred, 17-letni Mavrič Stanko, 24-letni Mavrič Franc, 21-letni Mihelj Franc, 34-letni Zgonik Josip, ki so vsi iz Bukovice. Med njimi so trije težko ranjeni, medtem ko so njeni. Od težko ranjenih bo eden najbrž zgubil vid, drugi pa roko. Razumljivo je, da je ta nesreča vzbudila v že od marčeve nesreče preplašenem ljudstvu, ki je v znatnem številu zaposleno v raznih tamkajšnjih opekarnah, veliko paniko.

— **Avdijenca goriškega knezonadškofa pri sv. očetu.** Že nad teden dni se mudi v Rimu nad 300 goriških romarjev, katere vodi goriški nadškof dr. Sedej. Pretekli teden so bili goriški romarji sprejeti pri sv. očetu, ki jih je pozdravil z lepim govorom in potem blagoslovil Pozneje je sprejel sv. oče v posebni avdijenci goriškega knezonadškofa, s katerim se je več časa razgovarjal.

— **Trdovraten kandidat smrti.** Včeraj ob 2. popoldne se je vrgel v bližini pevmskega mosta v valove Soče 19-letni Anton Makuc, doma iz Cerknega, toda brez stalnega bivališča. Že pred približno šestimi meseci je hotel zaključiti svoje račune z življenjem s tem, da si je pognal v glavo kroglo iz revolverja. Samomor se mu ni posrečil. Težko ranjen je bil prepeljan v goriško bolnico, kjer je ozdravil. Po ozdravljenju je ukradel neko kolo, radi česar je presedel delj časa v zaporu. Včeraj popoldne pa so mimoidoči iz pevmskega mosta zapazili, kako se je mlad človek slekel na bregu Soče in se hladnokrvno pognal v mrzle valove. Nekateri izmed mimoidočih so ga hoteli rešiti s čolni, a zaman. Makučevo truplo je izginilo pod vodo. Anton Makuc je zapustil tri pisma in sicer eno na mater, drugo na neko osebo v Gorici in tretje na neko osebo v Domodossolo. Vzrok samomora je bil najbrž stalna beda.

— **Novo poštno poslopje v Gorici.** Te dni se je mudil v Gorici nadzornik prometnega ministrstva inž. comm. Longo, da na licu mesta prouči vprašanje zgradbe novega poštnega poslopja. Kakor smo že večkrat omenili, so sedanji prostori goriške pošte tako sramotni, da bi lahko uradniško osobje upravičeno zahtevalo posebno doklado za uradovanje v takih prostorih. Lastnik hiše noče popraviti prostorov, ker pošta vedno zatrjuje, da si zgradi lastno poslopje, poštno ravnateljstvo pa tudi noče popraviti prostorov, ker namerava preseliti pošto v drugo poslopje. Ker pa je zlasti v državno-upravnih zadevah od namere do izvršitve dolga pot, traja in bo trajalo še nadalje to sramotno stanje. Novo poštno poslopje nameravajo zgraditi na razvalinah trgovsko-obrtne zbornice, katerí bi odstopilo goriško mesto v zameno svoje poslopje na Korzu, nasproti ljudskemu vrtu.

Borzna poročila.

DEVIZE:

Trst, 5. oktobra. Amsterdam od 985.— do 1005.— Belgija od 11[illegible] — do 112.—; Pariz 114.75 do 115.50 London od 120,40 do 120.65 ; New York od 24.80 do 24.90; Španija od 355.— do 365.— ; Švica od 479.— do 482.— ; Atene od 35.— do 37.—; Berlin od 585.— do 600.— ; Bukarešt od 11.50 do 12.— Praga od 73.50 do 74.—: Ogrska od 0.0345 do 0.0350; Dunaj od 345.— do 355.—; Zagreb od 44·10 do 44.50.

Benečijske obveznice 67.50.

MALI OGLASI

HIŠNA, nekoliko vešča kuhanja, se sprejema, se sprejme takoj. Via Valdirivo 30/II vrata 6, od 2 do 4. 1430

V NAJEM se da na deželi stanovanje s pohištvom, vrtom za zmerno ceno mali družini brez otrok. Lepa lega, blizu postaje. Ponudbe na Sarti Petronio, Bukovica — p. Valvolciana.

VOZIČEK za kravo in konjski komat na prodaj v Rojanu, Scala santa 316 1427

VAJENCA, ki ima kako leto učne dobe, sprejme takoj v službo trgovina jestvin v Trstu, Via S. Marco št. 24. 1428

BEDNJI, novi od 10 do 20 hl. in izbrani vinski sodi se prodajo v skladišču Via Antonio Caccia 10 1429

CREMA za obraz proti pegam, ogercem, lišaju, za olepšanje kože na prodaj v lekarni v Il. Bistrici 1403

GROZDJE belo in črno, prvovrstno, približno 100 q proda Padovan, Katinara. 1416

PRAKTIKANTINJO, veščo strojepisja, sprejme takoj «La Fondiaria» v Barkovljah. 1413

SIN kmetskih staršev, ki je letos z dobrim vspehom dovršil meščansko šolo in že zdaj v 16. letu, želi biti sprejet za trgovskega učenca v Gorici ali na deželi. Vpraša naj se v Tolmin h. št. 110. 1422

MODERNE plese poučuje plesni učitelj Pertot. Via Chiozza 7/I. 1423

DEKLE, pošteno, išče službe pri boljši slovenski družini. Vratarica, Via Torre bianca št. 14. 1408

KAMJON se kupi. Ponudbe z navedbo znamke, nakladne težine, leta konstrukcije nasloviti na Zniderščič & Co Il Bistrica 1406

KRONE po 2.15

plačuje 62

ALOJZIJ POUH, Piazza Garibaldi 2

prvo nadstropje

Pazite na naslov! Pazite na naslov!

Pravimo Vam samo to:

Predno kupite (48)

Pohištvo

oglejte si največjo izbero pri

M. STEINER

Via Geppa 15 in 17 Via Geppa 15 in 17

ZAHVALA

V težki bolesti, ki nas je zadela z izgubo našega nad vse ljubljenega

ANDREJA GRGIČ

nam je došlo toliko dokazov sočutja in sožalja, da nam je nemogoče se zadostno zahvaliti vsem, ki so na katerikoli način izkazali pokojniku zadnjo čast.

Posebno se čutimo dolžne zahvaliti se vsem darovalcem vencev in cvetja, v prvi vrsti g. Beltrame, g. Danevu za ganljiv govor ob odprtem grobu, zastopnikom „Učiteljske zveze", učiteljstvu, pev. dr. „Lipa" za ganljive žalostinke na domu, v cerkvi in na pokopališču in vsem onim blagim osebam, ki so spremili pokojnika na njegovi zadnji poti. (702)

Bog plačaj vsem! **Žalujoča rodbina.**

VUK JURIJ prej v Gorici, Via Rastello 32 naznanja c. odjemalcem, da je odprl

v Via Riborgo štev. 23

trgovino obuvala (lastnega izdelka), klobukov, nogavic in kap po konkurenčnih cenah. Istočasno naznanja, da **sprejema poprave** obuvala in **naročila po meri.** Prosi svoje sorojake, da obiščejo njegovo trgovino in pregledajo cene brez vsake obveznosti za nakup.

PODLISTEK

E. PHLILIPS OPPENHEIM:

Čuden slučaj gospoda Jocelyna Thewa

Prevel France Magajna.

«To bo zadostovalo, da bo javnost smatrala Phillipsa za varovanca gospodične Beverley,» je mrmral, ko je krenil v ulico Fifth Avenue. «In zdaj — — —»

Zdrznil se je in pretrgal svoje premišljevanje. Njegovo temeljito opazovanje pivcev v baru mi izločilo neznanca med njimi. Samo eden je bil med njimi, ki ga ni poznal, in to je tisti mali mož, ki stopa zdaj po oni strani ulice. Jocelyn Thew je zadrževal svoj korak in ostro opazoval neznanca. To je bil majhen mož, oblečen v ceneno, neumerjeno obleko in klobuk je imel močno pomaknjen nazaj. Imel je okrogla lica, drsal je naprej bolj kot korakal, njegovo obličje je pa razodevalo dobrovoljneža, ki ni obdarjen s posebno inteligenco . Po zunanjosti sodeč, bolj nedolžna oseba še ni živela na svetu, in vendar je Jocelyn Thew čutil, da so se mu živci napeli, kar se mu je v trenutkih nevarnosti skoro vedno pripetilo. Spremenil je svoj cilj in se obrnil po Fifth Avenue navzdol namesto obratno. Izkazalo se je, da ima mali mož posla v isti smeri. Jocelyn Thew je nadaljeval svojo pot malomarno mimo več hišnih skupin in je potem, ne da bi se ozrl vstopil v neki hotel. V hotelski veži se je zaprl v telefonsko hišico in opazil skozi njena steklena vrata svojega zasledovalca, ki je očividno brez zanimanja nekaj vprašal hotelskega uradnika. Obrnil mu je hrbet in prosil telefonsko centralo in številko.

«Številka 238 Park, čaka,» se je glasil odgovor centrale nekaj hipov pozneje.

Jocelyn Thew je prijel za slušalko.

«Si li ti, Rentoul?» je vprašal.

«Govori,» je odvrnil oni oprezno. «Kdo je tam?»

«Jocelyn Thew. Kaj pa je s teboj? Ne idi stran!»

«Kaj je? Povej hitro, prosim.»

«Dozdeva se mi, da si nekako nervozen. Jutri odpotujem v Evropo na parniku «City of Boston» in rad bi te videl, predno odidem.»

Sledil je trenutek tišine.

«Zakaj me potem ne obiščeš tu?»

«Bolše je, da ne,» je odvrnil Jocelyn Thew lakonično. «Stvar je namreč ta, da imam pri sebi prijatelja, ki ne mara, da mu uidem izpred oči. Ko bi bil ti takole okoli sedme ure kje blizu Jimmya — — —»

«Velja,» je rekel oni z glasom, ki je trepetal od razburjenja. «Končajva torej! Nekdo drugi čaka na telefon.»

Jocelyn Thew je plačal za telefonski klic in korakal polagoma iz hotela z dobrovoljnim smehljajem na ustnicah. Podžig nevarnosti je bil zanj kakor vino. Mali mož je pri prodajalni mizi izbiral smodke. Ko se je sklonil, da si eno prižge na plinovem plamenčku, je izvežbano oko Jocelyna Thewa opazilo obliko revolverja v hlačnem žepu zadaj.

«Anglež,» je rekel sam pri sebi. Najbrž eden Crawshayevih tovarišev, ki pripravlja poročilo svojemu šefu, ko se povrne iz Chicga.»

Sklenil je, da se ga otrese. S samozavestnim nastopom člana je vstopil v velik klub, ki se je nahajal v sodni hiši, v naslednjem trenutku je skozi stranska vrata izstopil, sedel v enega čakajočih avtomobilov in se odpeljal višje gori v mesto k neki postaji nadulične železnice. Tam je sedel v ekspresni vlak, ki je vozil nazaj, in on se je pripeljal z njim do Fourteenth Streeta. Tu je brez obotavljanja stopil v neko restavracijo, ki je bila le nekaj korakov oddaljena od železnih stopnic, ki so vodile od nadulične postaje na ulico. Restavracija je bila majhna in ne posebno prijazna. Pred vhodom ob straneh sta stala dva prašna zelena grma, rastoča v napol razbitih škafih. Spodnje polovice oken so zakrivale umazane zavese iz cenenega muselina; notranjost sama je kazala vse znake malomarnosti in zanikrnosti. Jocelyn Thew je vstopil v sobo na desni strani vhoda, stopil tam k oknu in se previdno ozrl na ulico. Platneno oblečen črnec, ki je stal tam, je z očmi srečal njegov vprašujoči pogled in komaj vidno pokimal. Brez obotavljanja je posetnik dvignil zaveso v ozadju sobe in izginil skozi odprtino za njo. Bila je to veža, po kateri je stopal, dokler ni dospel do ozkih stopnic, ki so vodile navzgor v prvo nadstropje. Potrkal je in vstopil, zaprši za seboj vrata.